

พ ร ะ ส ั ง พ ุ ค ุ ณ

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฆ์ สามเณรปฏิปันโน ภควโต
สาวกสงฆ์ ยทิท จตตาริ ปุริสยுகานิ อญฺช ปุริสปุคฺคลา
เอส ภควโต สาวกสงฆ์ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย
อณฺชลิกรณิโย อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺส

พระสังฆคณ

๕๘

พระรัตนตรัย คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ สามสิ่งนี้เท่านั้นเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันแท้จริงของเรา ในยามมีทุกข์ก็สามารถพึ่งท่านให้ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขได้ เมื่อมีสุขแล้วถ้าระลึกถึงรัตนะทั้งสามนี้ ก็เพิ่มเติมความสุขยิ่งขึ้น เพราะพระรัตนตรัยเป็นแหล่งรวมแห่งความสุข ความเบิกบานใจ เป็นความสุขที่แท้จริง เป็นเอกันตบรมสุข คือ สุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือเลย

ขอให้ทุกคนหมั่นระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย ใจของเราจะได้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะเป็นที่พึ่งที่ระลึก

มีบทสรรเสริญสังฆคุณในทีฆนิกาย มหาวรรคว่า “สุปฏิปันโน ภคโต สาวกสงฺโฆ สามิจิปฏิปันโน ภคโต สาวกสงฺโฆ ยทิทจตตาริ ปุริสยฺหคานิ อญฺญ ปุริสปุคฺคลา เอส ภคโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อญฺชลิกรณฺโณ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นมี ๒ จำพวก คือ ปุุชฺชนสาวก และอริยสาวก ปุุชฺชนสาวกได้แก่ผู้ที่เลื่อมใสในพระรัตนตรัย แต่ยังไม่ได้บรรลุลุทธิธรรมวิเศษอันใดยังเป็นปุุชฺชนจึงได้ชื่อว่าปุุชฺชนสาวกสำหรับสาวกตามความหมายในบทสวดสรรเสริญพระสังฆคุณที่เราสวดกันว่า สุปฏิปันโน ภคโต สาวกสงฺโฆ นั้นหมายถึงเฉพาะพระอริยสาวกเท่านั้น

พระสังฆาธิการ

๕๕

อริยสาวก แปลว่า สาวกผู้ประเสริฐ คือ สาวกที่ได้ บรรลुकุณวิเศษ พ้นจากฐานะปุถุชนแล้วมี ๔ คู่ นับเรียงตัวกันได้ ๘ บุรุษ คือ โสตาปัตติมรรค โสตาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล แบ่งเป็นชั้นๆ ตามลำดับคุณวิเศษที่ได้เข้าถึง ซึ่ง พระอริยบุคคลเหล่านี้ มีคุณโดยย่อ ๙ ประการ คือ

สุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติ คือ ปฏิบัติไปตามแนวมัชฌิมา-ปฏิบัติ ซึ่งเป็นทางสายกลาง ที่พระบรมศาสดาดำเนินมาแล้ว อุชุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง คือ ปฏิบัติมุ่งตรงต่อพระนิพพาน ไม่วอกแวกไปทางอื่น ฌายปฏิปันโน ปฏิบัติเพื่อมุ่งรู้ธรรมที่จะ ออกจากภพ ๓ คือ กามภพ รูปภพ และอรุภพ สามิฉิปฏิปันโน ปฏิบัติสมควร เพราะท่านปฏิบัติเพื่อบรรลู่ถึงพระนิพพานจริงๆ ไม่ใช่เพื่อเหตุอื่น

อาหุเนยโย เป็นผู้ควรได้รับความเคารพสักการะ ปาหุเนยโย ผู้ควรได้รับการต้อนรับ ทกขิณเยโย เป็นผู้ควรได้รับ ของที่เขาทำบุญ อภยสิทธินิโย เป็นผู้ควรได้รับการกราบไหว้ อนุตฺตโร ปุณฺณกฺเขตฺโต โลกสฺส เป็นเนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยม ของโลก เป็นแหล่งแห่งความดี และเผยแผ่ความดีอันสูงสุด เพราะพระสงฆ์เป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ฝึกอบรมตน และเป็นผู้เผยแผ่ธรรม ดังนั้นไทยธรรมที่ถวายแด่ท่าน แม้เป็นของน้อย

พระสังฆคณ

๑๐๐

ก็อำนวยความสะดวกมาก ที่เป็นของมากก็อำนวยความสะดวกยิ่งใหญ่มาก

*ดังเช่นในสมัยพุทธกาล ณ กรุงราชคฤห์ มีพราหมณ์คนหนึ่งชื่อ **มหาเสนพราหมณ์** เป็นเพื่อนกับโยมบิดาของพระสารีบุตร เขาเคยเป็นคนร่ำรวย แต่ต่อมากลับยากจนลง พระสารีบุตรได้มาบิณฑบาตที่บ้านของเขา เพราะตั้งใจจะอนุเคราะห์ แต่พราหมณ์หลบหน้าทุกวัน เพราะไม่มีไทยธรรมที่จะถวาย เขาได้แต่คิดว่าเมื่อใดมีไทยธรรมก็จะถวายทันที

วันหนึ่ง พราหมณ์ได้ข่าวปายาสมาถาตหนึ่ง และผ้าสาฎกเนื้อหยาบ ๑ ผืน เขานึกถึงพระสารีบุตร อยากถวายทาน ท่าน วันนั้นพระสารีบุตรเพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติ รู้ถึงความตั้งใจของพราหมณ์ จึงมาที่บ้านของเขา ด้วยใจที่เลื่อมใส พราหมณ์ถวายผ้าสาฎก และข้าวปายาสจนหมดถาด ไม่เหลือไว้สำหรับตนเลย พลาขขอพรว่า “ขอให้ข้าพเจ้าได้บรรลุธรรมที่ท่านได้บรรลุแล้วด้วยเถิด”

พระสารีบุตรอนุโมทนาว่า “จงสำเร็จอย่างนั้นเถิดพราหมณ์” เมื่อถวายทานแล้ว เขาปีติเบิกบานใจเป็นอย่างยิ่ง ครั้นสิ้นชีวิตได้ไปเกิดในตระกูลอุปัฏฐากของพระสารีบุตรในกรุงสาวัตถีทันที

พระสังฆคณ

๑๐๑

ในวันที่เขาเกิด พวกญาติได้นิมนต์พระภิกษุ ๕๐๐ รูป มีพระสารีบุตรเป็นประธานมาฉันภัตตาหารที่บ้าน ทารกน้อยนอนอยู่บนผ้ากัมพลอย่างดีราคาแสนหนึ่ง มองดูพระเถระและระลึกได้ว่า ที่เราได้มาเกิดในตระกูลที่มีสมบัติมากมายอย่างนี้ เพราะบุญที่ได้ถวายไทยธรรมแต่ท่าน จึงเอานี้วก้อยเกี่ยวผ้ากัมพลไว้ เมื่อญาติจะดึงผ้าออกก็ร้องไห้ ญาติๆ จึงได้อุ้มทารกไปพร้อมทั้งผ้าเพื่อให้หัวพระเถระ ทนทีที่เข้าไปใกล้พระสารีบุตรทารกน้อยก็ปล่อยผ้ากัมพลให้ตกลงตรงหน้าพระเถระนั่นเอง พวกญาติเข้าใจความหมายจึงน้อมผ้ากัมพลถวายแต่พระเถระ พระสารีบุตรได้ตั้งชื่อให้ทารกน้อยว่า **ติสสะ**

ครั้นติสสะอายุ ๗ ขวบ ได้ออกบวชเป็นสามเณรในสำนักของพระสารีบุตร ด้วยผลแห่งทานที่สามเณรทำไว้ดีแล้ว จึงทำให้เป็นผู้มีลาภสักการะมาก ไม่ว่าจะออกบิณฑบาตครั้งใด จะมีผู้เตรียมอาหาร และผ้าเป็นจำนวนมากคอยถวาย วันหนึ่งเป็นฤดูหนาว สามเณรเห็นพระภิกษุหลายรูปนั่งผิงไฟอยู่ เมื่อรู้ว่าท่านไม่มีผ้ากัมพลสำหรับห่มกันหนาว

สามเณรจึงกล่าวว่า “ถ้าท่านต้องการผ้ากัมพล ขอได้โปรดตามผมมา”

ปรากฏว่ามีพระภิกษุตามสามเณรไปถึง ๑,๐๐๐ รูป

พระสังฆคุณ

๑๐๒

สามเณรจึงนำพระภิกษุไปยังเมืองสาวัตถี ชาวเมืองต่างปีติยินดีพากันถวายผ้ากัมพลแต่สามเณรได้ครบ ๑,๐๐๐ ผืน ในวันเดียวกันนั้น แม้คนที่ตระหนี่ที่สุด ทนทีที่เห็นสามเณรก็เกิดศรัทธา รีบนำผ้ากัมพลราคาเป็นแสนที่เก็บซ่อนออกมาถวายสามเณรตีสละนี้ภายหลังท่านได้ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรม และได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ

ด้วยอาณิสสส์ที่สามเณรตีสละได้ตั้งใจถวายทานด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในพระสารีบุตร ในภพชาติที่ตนยังเป็นมหาเสนพราหมณ์ แม้ทานนั้นจะมีจำนวนน้อยแต่ก็ให้ผลมากเพราะได้ถวายแต่ทักษิณบุญบุคคลผู้เป็นเพื่อนาบุญอันเยี่ยมของโลกคือ พระอริยสงฆ์ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้ถึงคุณของพระลัมบาลัมพุทเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่เราจะเคารพบูชาท่านไว้อย่างสูงสุด

พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า การบูชานั้นมี ๒ อย่าง ได้แก่ อามิสบูชา คือ บูชาด้วยเครื่องสักการะอย่างหนึ่ง ปฏิบัติบูชา คือ บูชาด้วยการปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งทรงสรรเสริญว่าปฏิบัติบูชาประเสริฐกว่าอามิสบูชา เพราะทรงประสงค์จะให้พวกเรามีความเพียรในการปฏิบัติธรรม จะได้พ้นทุกข์ พบสุขอันแท้จริงตามพระองค์ไปด้วย

พระสังฆคณ

๑๐๓

พระอริยสาวกทั้งหลายนั้น แต่เดิมท่านก็เป็นคนธรรมดาเหมือนพวกเรา แต่ที่ท่านเลื่อนฐานะขึ้นเป็นพระอริยะได้ ก็เพราะการปฏิบัติธรรมเท่านั้น วิธีการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมนั้นพระองค์ทรงสอนไว้ละเอียดแล้ว เหลือเพียงพวกเราจะปฏิบัติกันจริงหรือไม่เท่านั้นเอง

อย่าลืมว่า ที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงของเรา คือ พระรัตนตรัย ซึ่งมีอยู่ในกลางกายของเราทุกคน เป็นที่พึ่งที่ระลึกของชาวโลกทุกคน ไม่ใช่เฉพาะของชาวพุทธเท่านั้น ถ้าเราเข้าถึงได้ จะซาบซึ้งในคำว่า ที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง เราจะรู้สึกอบอุ่นใจปลอดภัย มีความสุขอย่างไม่มีอะไรมาเปรียบปาน เราจะรู้สึกถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต ความทุกข์ทั้งหลายจะดับหมดไป และจะมีชีวิตอยู่เหนือปัญหาทั้งมวล

เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ขอให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนใจ ปฏิบัติให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้ได้ ถ้ายังเข้าถึงไม่ได้ ชีวิตก็ยังไม่ปลอดภัย แม้จะโลกไปแล้วก็ยังไม่ปลอดภัย เพราะยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏอีก ดังนั้นอย่าเอาเวลาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตไปทำสิ่งอื่นที่ไร้สาระ แล้วละเลยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง เพื่อให้เข้าถึงที่พึ่งที่ระลึกอันแท้จริง คือพระธรรมกายกันทุกคน

